

Viðv. Hoyring av “Kjakupplegg um bygnað í landsfyrisingini”

Búskapar- og Løgfrøðingafelag Føroya hevur havt kjakuppleggið til ummælis og hevur felagið gjørt sær nakrar niðurstøður uppskotinum viðvíkjandi, sum felagið her fer at geva til kennar.

Upplaggið yvirskipað

Kjakuppleggið er góðar 60 síður til longdar. Um søguliga lýsingin og fylgiskjøl verða tikin frá, er kjakuppleggið knappar 20 síður til longdar. Um faktuellea lýsingin av stjórnarráðunum eisini verður tikin úr, so bara sjálv viðgerðin ella sjálv kjakuppleggið stendur eftir, so fyllir hetta í sær sjálvum knapt 10 síður.

Sum útgangsstøði heldur BLF, at lýsingin og viðgerðin av verandi stjórnarráðum, sum skal vera grundarlag undir umfevnandi sparingum og bygnaðarbroytingum í fyrisingini, er ov grunn. Upplaggið megnar ikki at geva eina reella mynd av virkseminum í ymsu ráðunum og at lýsa vavi og ta fjølbroytni, sum eyðkennir stjórnarráðini.

Vil upplaggið veruliga umskipan ella bara sparing?

BLF metir, at tað er ein grundfortreyt, um hetta upplegg skal vera ein roynd at gera veruliga umskipan av landsfyrisingini, ella um hetta einans er eitt spariupplegg á 10 milliúnir krónur, at tað verður gjørt púra greitt og ítøkilig, hvat tað er landsfyrisingin skal gera.

Tað er greitt at landsfyrisingin *kann* loysa stórt sæð allar fyrisingarligar uppgávur, men spurningurin er hvørjar uppgávur hon *skal* loysa, ella eins týðningarmikið: hvørjar uppgávur hon ikki skal loysa?

Áðrenn hetta er staðfest ítøkiliga, ber ikki til at meta um, hvørt hon virkar nóg skilagott, og tískil heldur ikki at fremja skilagóðar rationaliseringar ella effektiviseringar. Eftirsum ymsu geirarnir eru so ymiskir, bæði hvat innihaldi og skipan viðvíkur, so er eisini neyðugt at spyrja, um ráðini skulu skipast eftir einum einsháttadum leisti, sum upplaggið leggur upp til?

Kjakuppleggið staðfestir fleiri ferðir, at tað er neyðugt at skipa virkseimið hjá landsfyrisingini meiri smidligt og rationelt. Tó greinar upplaggið ongastaðni serliga neyvt, hvar ella hvussu landsfyrisingin er ósmidlig og hvar vit síggja tær irrationellu loysnirnar? Er tað ein sannroynd at vit fáa ov lítið fyri peningin í dag?

BLF kann taka undir við, at tað eru viðurskifti í landsfyrisingini, sum ikki eru skynsom og ymiskt, sum kundi verið skipað øðrvísi. Felagið saknar tó, at upplaggið staðfestir og viðger trupulleikarnar í fyrisingini meiri ítøkilig.

Tað er við øðrum orðum neyðugt greitt at greina sjúkuveyðkennini, áðrenn sjúkan kann staðfestast og viðgerast. Tað ger hetta upplaggið ikki í nóg stóran mun.

Neyðugt við eini breiðari lýsing

Um umskipanir skulu gerast í landsfyrisingini, slepst ikki undan eisini at viðgera politisku skipanina, eftirsum virkseimið og framleidni í stjórnarráðunum í so stóran mun er tengt at og treytað av, hvussu politiska skipanin arbeiðir. Hesi viðurskifti verða als ikki viðgjørd í upplegginum.

Í upplegginum er eitt yvirtilt yvir, hvussu virkseimið í stjórnarráðum verður skipað í londum rundanum okkum. Hetta er áhugaverdur lesnaður, men BLF saknar, at hendan vitan verður viðgjørd í uppskotinum. Hví verður t.d. ikki spurt, um vit kunnu læra av, ella fáa íblástur frá hinum londunum? Kunnu vit kanska, við støði í royndum aðrastaðni, skipa virkseimi hjá okkum øðrvísi, so vit fáa eitt betri samspæl millum politikk, stjórnarráð og stovnar?

Bert við einari gjøllari eftirmeting av okkara fyrisingarligu skipan, har ikki bara stjórnarráð, men eisini undirliggjandi stovnar og politiska skipanin verða viðgjørd og eftirmett í eini heild, ber til at koma við meiri ítøkiligum tilráðingum um, hvussu vit skipa okkara fyrising.

BLF metir heilt greitt, at tað er ein stórir veikleiki við upplegginum, at tað viðger landsfyriritingina fyri seg, sum um hon virkar sjálvstøðugt og leyst av øðrum aktørum og skipanum.

Økt samstarv

Økta margfaldi í samfelagnum ger tað torført, og oftani meiningsleyst, at varðveita mørkini millum ymsu geirarnar. Tiltøk innan ein geira, kunnu hava ótilætlaðar avleiðingar fyri ein annan geira. Tí er tað alneyðugt, at stjórnarráðini samstarva og samskipa sítt virksema betri enn í dag. Hetta tekur BLF fult undir við.

Vit hava tørv á stjórnarráðum, sum megna at tilevna politikkk fyri torgreidda nútíðarsamfelagið. Tí er eisini neyðugt við tvørfakligum og tvørsektoriellum samstarvi og ikki, sum tað verður skotið upp, fakligari sundurbýting. Her verður sipað til uppskotið at savna allar lögfrøðingar í eina lögfrøðiliga tænaeind. BLF metir ikki, at ein slík lögfrøðilig tænaeind kann standa einsamøll. Ein slík eind krevur, at tað eisini eru lögfrøðingar í ráðunum við servitan um ymsu økini. Um vit bæði høvdu eina lögfrøðiliga tænaeind, samstundis sum lögfrøðingar vóru úti á ymsu økjum, metir BLF at hetta hevði økt munandi um lógardygðina og rættartrygdina í Føroyum.

BLF metir, at verkætlanararbeiði, kreativitetur og sjálvstøðug starvsfólk, sum megna at arbeiða tvørfakliga, eigur at vera eitt eyðkenni fyri landsfyriritingina.

Avleiðingar av ógvusligum sparingum í landsfyriritingini

Samantikið kann BLF staðfesta, at alt bendir á, at einasti ítøkiligi arbeiðssetningurin, sum arbeiðsbólkurin hevur havt at halda seg til, er, at landsstýrið hevur ætlanir at spara 10 mió. kr. í fyriritingini komandi 2 árin. Ilt er tískil at síggja uppleggið sum annað enn eitt spariuppskot.

Oftani verður tað havt frammi, at landsfyriritingin bólgnar og er vorðin alt ov stór. Men tá má man spyrja í mun til hvat? Lítið er at ivast í, at vavi og kompleksiteturin av uppgávuunum, sum ráðini skulu loysa, hevur verið støðugt vaksandi. Tá hetta verður hildið upp ímóti, at kostnaðurin av landsfyriritingini sbrt. upplegginum er 0,9 % av BTÚ og at hon, sum einasti partur av almenna rakstrinum (sum sbrt. uppskotið er 31,5 % av BTÚ), ikki er vaksin í mun til BTÚ síðani 2001, so kann man seta grundleggjandi spurningin: er tørvur yvirhøvur á sparingum í landsfyriritingini?

BLF metir heilt greitt, at uppskotið um at spara 10 mió. kr. yvir 2 ár í landsfyriritingini burturav, er fullkomiliga órealistiskt. Umroknað til starvsfólk svarar ein slík sparing til, at allir fulltrúar í tveimum stjórnarráum verða sagdir úr starvi.

At spara 10 mió. kr. í stjórnarráðunum aleina, kann hava stórar avleiðingar fyri føroyska fyririting, demokrati, rættartrygd, lógardygð, gjøgnumskygni og fyri góðskuna av tí avgerðargrundarlagi, sum politiska skipanin skal grunda framtíðar avgerðir og umskipanir á. Fortreytirnar fyri skynsamari stýring av samfelagnum verða sostatt verri.

Landsfyriritingin fremur og verjir rættartrygdina í Føroyum. Nærum allar lógir og allar kunngerðir verða gjørdar í landsfyriritingini. Tískil er torført eittans at gera fyriritingina upp í krónur og oyru. Hetta snýr seg um at verja grundleggjandi demokratiskar og lögfrøðiligar aðalreglur - grundsúlur sum samfelagið byggir á. BLF heldur tað vera sera álvarsamt fyri samfelagið at fremja so stór inntriv á hesum øki. Avleiðingarnar eru ikki til at fáa yvirhøvur.

BLF skal tískil staðiliga ávara ímóti, at tílíkar ógvusligar, og enntá ógrundaðar sparingarnar, verða førðar út í lívið. Hetta kann gerast eitt ógvusligt álop á føroyska rættarsamfelagið og á rættartrygd borgaranna, sum ongin fólkavald politisk skipan kann standa modell til.

BLF tekur tískil frástøðu frá kjakupplegginum og teimum spariætlanunum, ið eru grundarlagið undir upplegginum. BLF vil staðiliga mæla frá, at landsfyriritingin verður umskipað og veingjaskerd, bara fyri at

spara nakrar ómetaliga dýrt keyptar milliúnir á fíggjarlógini. Hendan rokning kann enda fleirfaldað aftur hjá Føroya fólki.

Verandi landsfyrising er eitt úrslit av einari uppgerð við skilaleysu 80'árin. Lat okkum læra av okkara feilum og forða fyri, at vit enda aftur í tílíkari vanstýring av okkara landi.

Vinaliga

Nevndin í BLF